

Základní teze vystoupení náměstka ministryně školství, mládeže a tělovýchovy prof. PhDr. Petra Matějů, Ph.D.

Chtěl bych se v krátkosti zmínit o třech důležitých změnách, které podle mého soudu výrazným způsobem pozitivně ovlivní budoucnost AV ČR a jednotlivých ústavů:

- a) transformace ústavů na VVI a z toho vyplývající možnosti vzniku nových forem spolupráce a partnerství;
- b) možnosti rozvíjet výzkumné činnosti s ekonomickým vyústěním;
- c) změny v daňových zákonech.

Ad a) K přechodu ústavů na VVI

Přechodem ústavů na novou právní formu vstupuje AV ČR do nové fáze své transformace. Ústavy získají větší míru autonomie, bude na ně kladena větší odpovědnost za vlastní osud a rozvoj, a pokud si dobře zvolí Rady instituce, otevřou se více i vnějším vlivům a budou schopny pružněji reagovat na změny a výzvy globalizující se konkurence.

Není náhodou, že jedno z hlavních doporučení pro naše vysoké školy od examinátorů OECD, kteří před dvěma týdny v Praze představili zprávu o stavu vysokého školství, je dosáhnout větší otevřenosti vysokých škol vnějším vlivům. Myslím si, že to, co bylo řečeno na adresu vysokého školství a co reprezentace vysokých škol přijala, platí i pro oblast výzkumu a vývoje, včetně AV ČR, která představuje dominantní segment v této oblasti.

Právní forma VVI podle mého názoru usnadní proces otevírání se i v případě AV ČR, a to zejména proto, že usnadní vznik nových forem spolupráce jednotlivých ústavů s VŠ, nejen ve výzkumu a vývoji, ale – jak pevně doufám – rovněž ve výuce na postgraduální a možná i na graduální úrovni. Jsem přesvědčen, že mnohem snadněji budou vznikat projekty společných pracovišť typu „graduate schools“ či center pokročilých studií a výzkumu, jak je známe ze zahraničí. Je docela možné, že tento proces urychlí i vznik výzkumných univerzit.

Ad b) Možnost rozvíjet výzkumné činnosti s ekonomickým vyústěním

Transformace ústavů na VVI umožní lepší využití všech kapacit ústavů pro činnosti na poli výzkumu, vývoje a inovací s přímým ekonomickým vyústěním, záměrně řeknu se „zdanitelným plněním“ na konci projektů. Záhy bude jasné, proč jsem použil právě tento termín. Rozvoj těchto činností, pokud budou kompatibilní s hlavním posláním ústavů, tj. s jejich hlavním vědeckým zaměřením, rozhodně přispěje k rychlejšímu transferu výsledků VaV do inovačního procesu.

Důležité je, že tyto činnosti budou též zdrojem nemalých příjmů do rozpočtů ústavů. Podaří-li se navíc prosadit novelu zákona o DPH a podaří-li se dosáhnout konsensu, pokud jde o nový výklad tohoto zákona pro účely výzkumu

a vývoje, ústavy AV ČR, vysoké školy i další VVI, které se „otevrou“ vnějšímu prostředí, se v brzké době setkají se snahou získávat projekty ze zahraničí i snahou rozvíjet projekty se zřetelným ekonomickým vyústěním.

To v žádném případě neznamená odklon od základního výzkumu, ale možnost vytvářet si pro základní výzkum a jeho financování dodatečné zdroje. Myslím, že se shodneme na tom, že ekonomické plody základního výzkumu by měli, ve větší míře než dosud, sklízet ti, kteří se na jejich pěstování podíleli nejvíce, a to jsou vědci v základním výzkumu. Může se tak dít nepřímo, na základě vytváření nových forem partnerství (spin-offs) nebo přímo, tj. rozvojem činností, které mají přímé ekonomické zhodnocení.

Na překážku přímému ekonomickému zhodnocování výsledků VaV není podle mého názoru ani rámec Společenství. Jeho konečná verze z 22. 11. 2006 totiž na straně 16 jasně říká, že transfer technologií, licencování a ostatní formy zhodnocování znalostí výzkumnou institucí nebude považováno za překážku veřejného financování, pokud veškeré příjmy z těchto činností budou reinvestovány do primárních aktivit výzkumné instituce. Českou kotlinou se tedy šíří zbytečný strach z omezujících podmínek rámce Společenství.

Ad c) DPH

Pokud se podaří prosadit novelu zákona o DPH, což je dnes téměř jisté, ústavy Akademie, vysoké školy a další výzkumné instituce nebudou skrytě – avšak velmi silně – penalizovány za to, že získávají projekty z Evropské unie (tj. zejména 6. RP a 7. RP).

Jak asi víte, 1. 12. 2006 byla v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR ve třetím čtení nečekaně zamítnuta novela zákona o DPH, kterou ve spolupráci s Komorou daňových poradců a odborem nepřímých daní MF ČR připravilo MŠMT. Později se ukázalo, že důvody k zamítnutí byly v podstatě formálního charakteru. Důležité je, že v pondělí 11. 12. 2006 se uskutečnila schůzka pověřených pracovníků MŠMT s náměstkyní MF ČR Ing. Danou Trezziovou a ředitelem legislativního odboru MF JUDr. M. Švorcem, na které se dohodlo konsensuální znění novely, a den na to, tj. 12. 12. 2006, dal ministr financí pokyn legislativnímu odboru MF ČR připravit podklad pro nové podání této novely zákona o DPH formou poslanecké iniciativy. V tuto chvíli probíhá jednání mezi zástupcem MŠMT a legislativním odborem MF ČR, na kterém se dokončuje znění této novely.

MŠMT současně usiluje o nový výklad zákona o DPH formou *Sdělení MF ČR*, který by – samozřejmě v souladu s evropským právem – umožnil všem institucím aktivním ve výzkumu a vývoji, bez ohledu na právní formu, odpočet DPH na vstupu, a to za dvou podmínek: 1. instituce jsou plátcem DPH, 2. na konci jejich projektů jsou zdanitelná plnění. I zde postupně MŠMT a MF ČR dochází ke konsensu.

Upozorňuji, že novela zákona o DPH usnadní život zejména těm výzkumným institucím, které se zabývají převážně základním výzkumem. Tyto instituce i

Prof. Mateju
5 880 zn.

přes nový výklad pravděpodobně nebudou mít nárok na odpočet DPH, protože při úspěšném zakončení projektu zpravidla nedosáhnou zdanitelných plnění.

Omlouvám se za to, že moje vystoupení bylo spíše praktické a k věci, než ceremoniální. Myslím si že věda, jako navýsost racionální činnost, si zaslouží racionální přístup k řešení jejích problémů.

Na závěr mi tedy dovoluňte Akademii popřát, aby právě probíhající transformace ústavů byla tím, čím měla být podle úmyslů zákonodárce: impulsem k dalšímu rozvoji, modernizaci a otevření se vnějším vlivům a konkurenci.